

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Ndc/11/2021
Identifikačné číslo spisu: 7620205431
Dátum vydania rozhodnutia: 28.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7620205431.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletého W. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom u navrhovateľky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Revúca, dieťa rodičov - matky M. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX G. XXX a otca W. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX G. XXX, obidvoch zastúpených JUDr. Janou Ježíkovou, advokátkou so sídlom Kúpeľná 487/19, 050 01 Revúca, o návrhu navrhovateľky Z. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX M. XXX/X, zastúpenej Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom so sídlom Železničná 257/19, 050 01 Revúca, na zverenie maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti, vedenej na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 8P/55/2020, o návrhu Z.S. N. na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti, takto

rozhodol:

Prejednanie sporu vedeného na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 8P/55/2020 p r i k á z u j e Okresnému súdu Spišská Nová Ves.

Odôvodnenie

1. V konaní o zverenie maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľka v zmysle ustanovenia § 39 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) navrhla prikázanie veci na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Spišská Nová Ves z dôvodu vhodnosti. Návrh odôvodnila tým, že spolu s maloletým W. J. býva v M., čo je obec nachádzajúca sa v okrese Spišská Nová Ves. Konanie bolo začaté na Okresnom súde Spišská Nová Ves, ktorý spis postúpil Okresnému súdu Revúca v čase, keď sa maloletý ešte fyzicky v starostlivosti navrhovateľky, a teda ani v mieste jej bydliska nenachádzal. V dôsledku výkonu súdneho rozhodnutia o neodkladnom opatrení sa maloletý od 11.11.2020 fakticky nachádza v starostlivosti navrhovateľky, čím došlo k podstatnej zmene jeho bydliska. Navrhla, aby konajúci Okresný súd Revúca s poukazom na § 112 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) preniesol svoju príslušnosť na Okresný súd Spišská Nová Ves. Tým istým podaním navrhla prikázanie veci uvedenému súdu z dôvodu vhodnosti, keďže sa okrem mal. W. stará o vlastné novonarodené (XX.XX.XXXX) dieťa, ktoré dojí v dvojhodinových intervaloch a ktoré by cestu do sídla konajúceho súdu zrejme ani nezvládlo. Podotkla, že všetky doposiaľ podstatné rozhodnutia súdov (o nariadení neodkladného opatrenia alebo o výkone rozhodnutia) boli vydané Okresným súdom Spišská Nová Ves.

2. Rodičia maloletého prostredníctvom ich právnej zástupkyne s navrhovaným prenesením príslušnosti ani s prikázaním veci inému súdu z dôvodu vhodnosti nesúhlasili. Uviedli, že maloletý W. žil so svojimi rodičmi v G., k navrhovateľke bol presťahovaný na základe neodkladného opatrenia, ktoré je rozhodnutím dočasným, takže nejde o zmenu bydliska dieťaťa rozhodujúcu pre posúdenie miestnej príslušnosti súdu. Rodičia naďalej žijú v obvode Okresného súdu Revúca, na ktorý preniesol svoju miestnu príslušnosť Okresný súd Spišská Nová Ves.

3. Kolízny opatrovník maloletého dieťaťa nesúhlasil s prenesením príslušnosti inému súdu ani s prikázaním veci z dôvodu vhodnosti, čím by sa len predlžovalo súdne konanie.

4. Okresný súd Revúca na pojednávaní konanom dňa 07.05.2021 vyhlásil uznesenie, ktorým návrh na prenesenie miestnej príslušnosti zamietol. Na odôvodnenie tohto rozhodnutia, ako vyplýva zo zápisnice o pojednávaní (č. l. 287) uviedol, že maloletý má stále bydlisko v G. a dočasné odovzdanie maloletého do starostlivosti navrhovateľky v obvode iného súdu za zmenu jeho bydliska nemožno považovať.

5. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

6. Podľa § 112 ods. 1 CMP na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má maloletý v čase začatia konania bydlisko určené dohodou rodičov alebo iným zákonným spôsobom.

7. Podľa § 39 ods. 2 CSP na návrh ktorejkoľvek zo strán možno spor prikázať inému súdu tej istej inštancie aj z dôvodu vhodnosti.

8. Podľa § 39 ods. 3 CSP o prikázaní sporu rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu a súdu, ktorému sa má spor prikázať.

9. Civilný mimosporový poriadok okrem práva vyjadriť sa k návrhu na prikázanie veci tých účastníkov, ktorých účasť v konaní vyšla najavo v čase podania návrhu (§ 4 CMP) o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti neustanovuje inak, preto treba na prejednávajúcu vec aplikovať ustanovenia CSP o prikázaní veci inému súdu. Najbližšie spoločne nadriadeným súdom príslušného súdu (Okresný súd Revúca) a súdu, ktorému sa má vec prikázať (Okresný súd Spišská Nová Ves) je Najvyšší súd Slovenskej republiky.

10. Predpokladom prikázania veci z dôvodu vhodnosti podľa ustanovenia § 39 ods. 2 CSP je existencia okolností, ktoré umožňujú efektívnejšie, hospodárnejšie a rýchlejšie prejednanie veci. Nemožno pritom opomenúť, že miestna príslušnosť súdu, ktorý má vec prejednať, je základnou zásadou a prípadná delegácia príslušnosti inému súdu je len výnimkou z tejto zásady, ktorú treba - ako výnimku - vykladať reštriktívne. Ak by totiž nadriadený súd prikázal vec inému súdu podľa § 39 ods. 2 CSP, hoci by pre takéto rozhodnutie neboli podmienky, porušil by ústavne zaručenú zásadu, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa posúdenie pomerov všetkých účastníkov konania, pričom na pomery účastníka, ktorý delegáciu navrhuje, možno prihliadnúť len ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatných účastníkov. Dôvody delegácie pritom môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu či finančnú.

11. Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi, je najlepší záujem dieťaťa. Na najlepší záujem dieťaťa odkazuje Dohovor o právach dieťaťa aj vo svojom článku 18 (rodičovská zodpovednosť). Koncepcia najlepšieho záujmu dieťaťa má zložku hmotného práva, procesného práva a základného výkladového právneho princípu. Ako konštatuje Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom

komentári č. 14 (2013) z 29.05.2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu, obsah komplexného pojmu najlepší záujem dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov, keďže ide o pojem pružný a adaptabilný. Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je jedinečnou činnosťou, ktorú treba uskutočniť v každom jednom prípade vo svetle konkrétnych okolností každého dieťaťa súvisiacich s jeho individuálnymi charakteristikami ako sú napríklad vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, sociálny kontext, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa zahrňame aj jeho názory, identitu, starostlivosť, ochranu a bezpečnosť dieťaťa, jeho zraniteľnosť (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násilia, život na ulici, atď.), právo na zdravie, na vzdelanie.

12. Najlepší záujem mal. W. zvažoval, spolu s ostatnými dôvodmi uvádzanými navrhovateľkou, aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pri rozhodovaní, či existujú skutočnosti odôvodňujúce uplatnenie výnimočného postupu spočívajúceho v prikázaní veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Mimoriadne pomery, ktoré odôvodňujú uplatnenie výnimky zo zásady všeobecnej miestnej príslušnosti súdu videl najvyšší súd v tom, že mal. W. je vo veku 2 roky a 4 mesiace, z ktorých 10 mesiacov (od novembra 2020) žije v spoločnej domácnosti s navrhovateľkou, ktorá sa o neho osobne celodenne stará. Z opakovaných správ zo šetrenia pomerov k dnešnému dňu vyplýva, že maloletý má s navrhovateľkou, s jej otcom a so svojimi ďalšími nevlastnými súrodencami žijúcimi v tej istej domácnosti vytvorenú pozitívnu citovú väzbu, v ich prítomnosti sa cíti spokojne a bezpečne. Nezanedbateľný je aj fakt, že navrhovateľka sa počas konania stala matkou vlastného novonarodeného dieťaťa, ktoré v čase podávania návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti došlo. Starostlivosť o dve maloleté deti útleho veku, ktorú zabezpečuje, jej značne sťažuje možnosť cestovať a zúčastňovať sa pojednávaní na Okresnom súde Revúca, vzdialenom od miesta ich aktuálneho bydliska podľa verejne dostupných údajov cca 99,5 km (pričom vzdialenosť medzi M. a Spišskou Novou Vsou je 42,1 km). V prípade prikázania veci na pojednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Spišská Nová Ves sa síce predĺži čas potrebný na cestovanie na pojednávanie rodičom maloletého (na čo je potrebné brať ohľad pri určení času pojednávania), no títo celodennú starostlivosť o maloleté deti nezabezpečujú.

13. Postup súdu prvej inštancie, ktorý v zmysle § 112 ods. 2 CMP nepreniesol svoju miestnu príslušnosť na Okresný súd Spišská Nová Ves, sa najvyššiemu súdu javí ako nesprávny. Dôvodom je skutočnosť, že k zmene okolností, podľa ktorých sa posudzuje miestna príslušnosť, došlo zákonným spôsobom (súdny rozhodnutím) a vzhľadom na to, že relevantné je faktické, nie evidenčné bydlisko maloletého (ktoré má ale podľa lustrácie na č. 1. 11 v M.). Najvyšší súd potom vyhovel návrhu navrhovateľky na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti aj s ohľadom na charakter konania, keďže ide o vec starostlivosti o maloleté dieťa vyžadujúcu efektívne a urýchlené súdne konanie a najmä rozhodnutie. Najvyšší súd prihliadal aj na to, že hoci bol uznesením konajúceho súdu zo dňa 18.11.2020 za kolízneho opatrovníka mal. W. ustanovený Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Revúcej (správne má byť Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Revúca), všetky potrebné sociálne zisťovania týkajúce sa pomerov maloletého zabezpečoval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Spišská Nová Ves, pracovisko Gelnica.

14. Vzhľadom na uvedené dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v danom prípade sú splnené podmienky pre prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti v zmysle § 39 ods. 2 CSP, a preto návrhu vyhovel.

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.